

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

Rīgā

2020.gada 18.jūnijā Nr. 1-6/17
Uz 22.05.2020 1-04/284-pav

Latvijas Republikas Satversmes tiesa
tiesa@satv.tiesa.gov.lv

Par viedokli lietā Nr.2020-08-01

2020.gada 22.maijā tiesībsargs ir saņēmis Jūsu lēmumu, ar kuru tiesībsargs atzīts par pieaicināto personu lietā Nr.2020-08-01 „Par Civilprocesa likuma 1.panta pirmās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 92.panta pirmajam teikumam”. Lēmumā tiesībsargs uzaicināts izteikt viedokli par visiem jautājumiem, kuriem, pēc viņa ieskata, varētu būt nozīme lietā Nr. 2020-08-01.

Lietā Nr.2020-08-01 tiek vērtēts, vai tas, ka saskaņā ar Civilprocesa likuma 1.panta pirmo daļu persona nav tiesīga celt tiesā negatīvās atzīšanas prasību, pārkāpj tai Satversmes 92.panta pirmajā teikumā noteiktās tiesības uz taisnīgu tiesu.

Pieteicēja Irina Kovalenko pieteikumā norāda, ka 2017.gada nogalē vērsusies Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesā ar prasību pret SIA “Rīgas namu pārvaldnieks” par avārijas remontdarbu izmaksu un nekustamā īpašuma nodokļa pārrēķina atzīšanu par nepamatotiem. Lai gan tiesvedība sākotnēji ierosināta, tomēr 2019.gadā pieņemts lēmums to izbeigt, norādot, ka prasītājam nav prasījuma tiesību, jo prasība celta, lai panāktu tiesas apstiprinājumu, ka prasītājam nav pienākuma maksāt rēķinos iekļautās apstrīdētās pozīcijas un šāds prasījums atzīstams par negatīvās atzīšanas prasību, kuras celšana atbilstoši Civilprocesa likuma 1.panta pirmajai daļai nav paredzēta. Lēmums atstāts negrozīts visās tiesu instancēs, un tiesa ir norādījusi uz pastāvīgu judikatūru, kas liedz šāda veida prasību izskatīšanu civilprocesuālā kārtībā Latvijā.

Tikmēr Latvijas Republikas Saeima 2020.gada 2.aprīļa atbildes rakstā Nr.612.1-13-13120 ir atzinusi, ka atbilstoši pastāvošajai judikatūrai aizskarto tiesisko interešu aizsardzība tiesā nav iespējama, kaut arī personas tiesisko stāvokli apdraud nenoteiktība vai pat citas personas negodprātīga rīcība. Tomēr Saeima atbildes rakstā ir pēc būtības pievienojusies pieteicējas paustajam viedoklim par tās Satversmes 92.panta pirmajā daļā noteikto tiesību uz taisnīgu tiesu aizskārumu un paudusi kritiku par šādu no judikatūras izrietošu tiesību normu interpretāciju, norādot, ka nolēmumā (*Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2014.gada 19.decembra lēmumā lietā Nr.SKC-3112/2014*) nav atrodams nekāds pamatojums tam, ka likumdevējs būtu apzināti izslēdzis negatīvās atzīšanas prasības no Civilprocesa likuma regulējuma. Saeima norāda, ka likumdevējs apstrīdēto

normu ir formulējis iespējami plaši un nav vēlējies nekādā veidā ierobežot Satversmes 92.panta pirmajā teikumā ietvertās pamattiesības uz taisnīgu tiesu. Ievērojot minēto, Saeima norāda, ka Civilprocesa likuma 1.panta pirmā daļa faktiski tiek piemērota pretēji likumdevēja mērķim.

Iepazīstoties ar pieteikumu un Saeimas atbildes rakstu, arī tiesībsargs var pievienoties vērtējumam, ka negatīvās atzīšanas prasības ietilpst Satversmes 92.panta tvērumā, un, liedzot personām pieeju tiesai pieteicējas pieteikumā norādītajos gadījumos, personām tiek liegtas iespējas aizstāvēt savas aizskartās tiesiskās intereses attiecībā uz savu turpmāko juridisko stāvokli. Tāpat arī tiesībsargs pievienojas vērtējumam, ka apstrīdētā tiesību norma ir formulēta pietiekami plaši, lai aptvertu arī negatīvās atzīšanas prasības civilprocesā pieteicējas lietā esošajiem apstākļiem līdzīgos gadījumos un attiecīgi nodrošinātu personu Satversmes 92.panta pirmajā daļā noteikto tiesību ievērošanu.

Ievērojot, ka Saeima atbildes rakstā ir norādījusi uz tādu Civilprocesa likuma 1.panta interpretāciju, kas novērstu pieteicējas tiesību aizskārumu, tiesībsarga ieskatā, atbilstošs lietas iznākums būtu lēmums par tiesvedības izbeigšanu, kurā tiktu uzsvērtā esošās judikatūras neatbilstība likumdevēja mērķim Civilprocesa likuma 1.panta saturā.

Ar cieņu

tiesībsargs

Juris Jansons

Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu